

ZPRAVODAJ

S P O L E Č N O S T I P Ř Á T E L I T Á L I E

Úvodem

Když jsme se dne 13. prosince 1989 s několika přáteli sešli k ustavení přípravného výboru k založení Společnosti přátel Itálie a 6 měsíců poté dne 7. června 1990 již za početné účasti zájemců na jejím ustavujícím shromáždění v Italském kulturním institutu, byli jsme si vědomi, že nás čeká mnoho práce.

Náš cíl, podílet se v nevládní oblasti na překonávání všeho, co bylo ve vzájemných česko-italských vztazích zanedbáno a na rozvíjení toho, co bylo přes různé překážky vykonáno, se týkal zejména šíření znalostí o bohaté historii těchto vztahů, zejména mezi novými generacemi. Stanovili jsme si také úkol přispívat naší činností k dalšímu rozvoji vzájemných vztahů a k oboustranné informovanosti ve všech oblastech společenského života.

Vědomi si toho, jak důležitá pro vzájemné pochopení je možnost přímé komunikace, věnovali jsme mimořádnou pozornost šíření znalosti italského jazyka. Kvalifikovaností našich lektorů a cenovou přístupností ve 14 ročnících našich kurzů v Praze, v dalších městech a podnicích jsme umožnili osvojení italského jazyka více než třem tisícům našich občanů všech věkových kategorií. Naši členové napomohli v prosazení výuky italštiny na desítkách škol všech stupňů. Po dobu osmi školních roků zabezpečovala naše Společnost na základě smluvní spolupráce zaměstnávání postupně třiceti italských lektorů v kurzech v Italském kulturním institutu včetně jejich organizace, kterými prošly další tisíce našich občanů.

Deset roků vydáváme náš Zpravodaj věnovaný historii a současnosti česko-italských vztahů. Vlastním nákladem jsme k tomuto tématu připa-

vili vydání obsáhlé monografie s názvem „Známe se více než jedenáct století“.

K informování našich členů i širší veřejnosti přispívá i přednášková činnost a podíl na různých propagačních akcích, jakými jsou Italské dny a výstavky organizované našimi místními pobočkami. K navazování přímých kontaktů zprostředkováváme desítky výměnných zájezdů, zejména školních a spolupracujeme s řadou měst při navazování a rozvíjení partnerských vztahů s italskými městy.

Díky uznání významu naší Společnosti a podpoře ze strany odboru kulturních a krajských vztahů Ministerstva zahraničních věcí ČR jsme se mohli, ve spolupráci s Historickým ústavem v Trentu, ujmout mj. i dokumentace pobytu italských uprchlíků a zajatců na našem území v obou světových válkách. Významnou podporu naší činnosti poskytuje i odbor západoevropských států MZV ČR, Skupina přátel ČR – Itálie Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Česko-italská obchodní a průmyslová komora, České muzeum hudby a všechny konzervatoře ČR.

Ocenění naší činnosti z italské strany se projevuje účastí čelných představitelů Italského velvyslanectví na našich významných akcích a vstřícností i dalších italských státních institucí, kolektivním členstvím Společnosti Antonia Pedrottiho i individuálním členstvím italských občanů v čele s čestným předsedou Carlem Venderem. Příslibem prohloubení spolupráce s italskou komunitou v ČR je i navázání spolupráce s Pražskou sekcí Společnosti Dante Alighieri.

Využívám příležitosti, abych jménem předsednictva Společnosti touto cestou poděkoval všem členům, kteří se za patnáct let od založení Společnosti o dosažené výsledky naší činnosti zasloužili.

Rostislav Pietropaolo

Rok 1945 ve vzájemných česko-italských vztazích¹

Když před šedesáti lety skončila druhá světová válka, byly česko-italské vztahy velmi složité. Stručně můžeme charakterizovat válečnou situaci několika daty: Itálie vstoupila do války po boku Německa 10. června 1940 a 8. 9. 1943 podepsala příměří se spojenci, 13. října Italská vláda národní jednoty z jihu vyhlásila válku Německu. Válka pro Itálii skončila téměř o rok dříve než pro střední Evropu jako pro zemi poraženou a obsazenou spojeneckými vojsky. Boje v Itálii ukončila kapitulace a 5. června 1944 vstoupili spojenci do Říma.

Vzájemné vztahy této spleťové válečné doby byly oficiálně obnoveny, když 22. 9. 1944 předal mimořádný vyslanec a zplnomocněný ministr V. Vaněk na italské ministerstvo zahraničních věcí v Římě, se souhlasem Spojenecké kontrolní komise, své pověření jako generální konzul. Byl oprávněn k výkonu konzulární a politické agendy, avšak zásadní politické záležitosti směly být projednávány jen prostřednictvím Spojenecké kontrolní komise. Byly to vlastně vztahy mezi československou londýnskou exilovou vládou a Itálií, obsazenou spojenci. Řádné diplomatické styky byly obnoveny až 6. 3. 1945, opět však nebylo možné zahájit fungování italské ambasády v Praze, protože v protektorátu dožívala v agonii německá okupace.

Dokud nebyly ukončeny válečné akce ve střední Evropě a dokud nebyla v Praze obnovena italská ambasáda, byly vzájemné styky realizovány prostřednictvím československého zastupitelství v Londýně, které udržovalo kontakty s tamní italskou misí. V dramatických květnových dnech se o funkci italské diplomatické mise v Praze ucházel Italský národní výbor v Československu (Comitato nazionale italiano in Cecoslovacchia), který vznikl 3. května 1945 a sjednocoval italské státní příslušníky pobývajících v Čechách. Měl za cíl bránit jejich zájmy, zvláště když se někteří Italové cítili ohroženi shodným postupem českých revolučních orgánů vůči Němcům i Italům. Italských ná-

rodní výbor požadoval, aby mu italská vláda udělila pravomoc hájit zájmy Italů, žijících v Čechách, dokud nebude fungovat vyslanectví. Předsedou výboru byl Santagata a tajemníkem dr. Valentino. České stanovisko k italské žádosti bylo vstřícné a vyjádřilo souhlas, že pokud italská vláda výbor uzná, mohl by do vzniku vyslanectví hájit italské zájmy v ČR a zvláště pak spolupracovat s mezinárodním Červeným křížem a napomáhat v repatriacích Italů. V budově italského vyslanectví, kde byl za války generální konzulát, působil do září 1945 Italský repatriační úřad, který se agendy návratu italských zajatců ujal.

Bezprostřední situace v Itálii a v obnově Československu si vyžádala řešení celé řady problémů. Obě strany musely najít cestu především k objasnění složité otázky svých státních příslušníků pobývajících na území druhého státu, jejichž počty dosahovaly až k deseti tisícům. Bylo to mnoho dramatických lidských osudů, které za války přivedly do kontaktu obyvatel českých zemí a Apeninského poloostrova. Nebyla jim věnována dosud souhrnná práce a zdaleka nedosáhly publicity prvorepublikových legionářů, přestože se mnohé příběhy téměř opakovaly.

Když skončila válka i ve střední Evropě, dotazoval se československý vyslanec Vaněk 2. července 1945, co s „Čechoslováky“ v Itálii. Problém spočíval především v tom, že poválečné Československo prošlo jak teritoriálními změnami (přišlo o Podkarpatskou Rus), tak se očekávalo řešení otázky statutu Němců a Maďarů z předválečného Československa. Lidé, kteří se na území Itálie během války dostali nejrůznějšími cestami, se chtěli vrátit domů. Čekala je však nová a často dosud mezinárodně nejasná situace.

V Itálii koncem války pobývalo mnoho cizinců. Čechoslováci z protektorátu i Slovenska, kteří byli internováni ve sběrném táboře v Modeně (pro tisíc mužů), byli různých národností i politické minulosti. Působili za války v Itálii často v protichůdných bojových akcích a do Itálie se dostali cestami, z nichž mnohé byly velmi dobrodružné. Češi se nacházeli též v polském sběrném táboře generála Anderse. Polská armáda včetně Čechů byla v tábo-

ře v Casertě, který byl řízen Brity. Byli zde jak su-
detští Němci, kteří chtěli zpět do ČSR, tak Maďaři
a Němci, kteří utekli do Itálie po Mnichovu a byli
zde z rasových důvodů internováni, byli zde Češi
ze Sudet, kteří sloužili v německé armádě, pak zde
byli Němci z Protektorátu, kteří působili v Todto-
vě organizaci. Byli zde i členové vládního vojska,
oficiální protektorátní ozbrojené složky.

Než však spojenci vstoupili do Říma 5. červ-
na roku 1944, probíhala na italském území řada
bojů, do nichž zasáhli i českoslovenští občané.
Jako během první světové války, tak nacházíme
i ve 40. letech 20. století Čechoslováky na obou
stranách fronty v Itálii – ve vládním vojsku a poz-
ději mezi partyzány.

Českoslovenští bojovníci v řadách italského
hnutí odporu tvořili jako cizinci dočasnou a pomě-
rně malou část z dvou tisíc zahraničních účastníků
odboje z různých zemí. Podle údajů pamětníků či-
nil československých podíl asi osm set mužů².

Tzv. vládní vojsko³, které bylo podřízeno pro-
tektorátní vládě, po roce 1942 muselo podle roz-
hodnutí okupačních úřadů i přes protesty vlády
přesunout 11 praporů do severní Itálie. K tomu
došlo v květnu 1944 a na italském území kontrolo-
vaném nacisty se ocitly české lehce vyzbrojené jed-
notky s pěchotními zbraněmi, které byly nasazeny
jako oddíly železniční ochrany, k ostraze silničních
mostů, střelnic, komunikací, autoparků a továren.
Vojáci vládního vojska byli nasazeni jako pracov-
ní oddíly na udržování spojů v prostoru od Aosty
v Piemontsku až k deltě Pádu v Benátsku.

V září 1944 jim byl doručen konspirativní ces-
tou rozkaz ministerstva národní obrany čsl. vlády
v exilu, který jim přikazoval přejít na stranu spo-
jenců. V říjnu však došlo k odzbrojení vládního
vojska německými oddíly a k dalším nuceným
přesunům. V téže době byly navázány kontakty
s příslušníky slovenské druhé technické divize,
dislokované v blízké oblasti Roviga. Z původních
pěti tisíc mužů jich na konci roku 1944 zůstávalo
na italské půdě podstatně méně. Jejich počet se
snižoval dezercemi, nemocemi a přesuny.

Na konci dubna 1945 přešli důstojníci a vojáci
vládního vojska na linii Verona-Bolzano k postupu-
jícím spojeneckým jednotkám a požádali o zařaze-
ní do československé armády v zahraničí jako její
součást. Jako I. pěší samostatná čs. brigáda v se-
verní Itálii se záhy spojili s jednotkami slovenské
druhé technické divize a společně vytvořili Skupi-
nu československých vojsk v severní Itálii v rámci
spojeneckých armád (včetně dvou záložních pluků
zajatců českého původu sloužících v řadách býva-
lého wehrmachtu, celkem bylo všech Čechoslová-
ků téměř 14 000). K historii slovenského vojska,
které bylo armádou samostatného Slovenského
štátu, je možno zmínit obdobnou anabázi. Sloven-
ská druhá technická brigáda byla na podzim roku
1943 odeslána na italskou frontu do prostoru již-
ně od Ravenny. Počátkem roku 1944 byla převe-
lena do oblasti Monte Cassina a za několik týdnů
byly její jednotky rozmístěny v teritoriu mezi linií
Tagliacozzo–Aneziono. V červenci roku 1944 byla
postupně přesunuta k Ferrare. Po měsíci překročily
její oddíly Pád a v zářijových dnech zaujaly pozice
na jeho severním břehu. Zde příslušníci brigády
navázali četné kontakty s italskými partyzány, ale
byli i ve spojení s jednotkami českého protektor-
átního vládního vojska. V lednu roku 1945 byla
brigáda doplněna asi 4 000 muži (mj. zajatci z po-
vstání) a přejmenována na druhou technickou di-
vizu. V dubnu téhož roku už ale slovenské oddíly
bojovaly společně s partyzány proti německým
jednotkám i formacím fašistické Italské sociální
republiky (Salò).

V protektorátním vládním vojsku v severní Itálii
na podzim roku 1944 se projevilo též hnutí odpo-
ru. Mělo své stínové velení podléhající hlavnímu
veliteli ve Velké Británii, gen. S. Ingrovi a mělo
spojení s italským hnutím odporu i domácím od-
bojem. Spolupracovalo s italskými partyzány. Asi
800 přeběhlíků se dostalo do osvobozené Fran-
cie a 700 se jich přidalo přechodně nebo na trva-
lo k italským partyzánům nebo k osvobozeným
vojskům v severozápadní Jugoslávii. Z Londýna
připravovaný hromadný přechod protektorátní-
ho vojska přes Savojské Alpy se nepodařil a hlavní
organizátor, československý parašutista kpt. R. Kr-
zák, který řídil provoz partyzánského letiště v se-

verní Itálii, byl dopraven britským letadlem do Velké Británie.

Po ústupu Němců z Itálie se koncem dubna 1945 ustavila v Itálii spojenci uznávaná československá armáda složená z Československé samostatné brigády o 4 100 Čechů a československé divize o 6 100 Slovácích, avšak do boje proti Němcům nezasáhla.

Zatímco úloha polských vojáků, kteří po boku spojenců vybojovali v Itálii jednu z nejkrvavějších bitev u Monte Cassina, byla velmi hrdinská, účastnili se bojů v počtu několika desítek tisíc vojáků, kteří za sebou měli často nelehký osud zajatců v Rusku a strastiplnou cestu přes Střední Východ, české vojsko se v bitevních akcích takto jednoznačně neprosadilo.

Po ukončení bojů zařazovali spojenci v Itálii naše vojsko mezi tzv. surrendered forces – síly, které kapitulovaly, což bylo pro naše vojáky ponižující. Tyto síly byly tvořeny zbytky vládního vojska pod vedením pplk. Moskore, člena české vojenské mise u spojeneckého velitelství v Itálii a pplk. V. Podhory a dále druhá technická divize slovenská pod vedením plk. Kmickiewiczze.

Spojenci zajatce na základě jejich prohlášení považovali za československé občany a žádali, aby je CSR repatriovala. Byla to velice citlivá záležitost, která byla svěřena veliteli československé vojenské mise ppr. K. J. Svobodovi. Naše vláda požádala 3. 7. o repatriaci československých jednotek a zajatců v Itálii, a to z řad vládního vojska do Čech a technických divizí na Slovensko. Bylo projednáno s angloamerickým velením, že naše jednotky budou angloamerickými dopravními prostředky transportovány do Brucku a odtud přes Koněvovu oblast dopravními prostředky Rusů, kteří též průchod přes svoji zónu schválili. V červnu a červenci 1945 se přesunuli do Československa. Svět byl v pohybu.

Také otázky týkající se poválečného osudu Italů v Československu byly velmi složité. Na čsl. vyslanectví v Londýně se obrátil tamější italský chargé d'affaires s žádostí o specifikování počtu italských válečných zajatců a internovaných civilních osob

v Československu. Podle hlášení Italského národního výboru (Comitato nazionale italiano), sídlícího ve Vlašské ulici čp. 34 v Praze spolu s Červeným křížem), který žádal, aby pražské ministerstvo zahraničí podalo zprávu italskému chargé d'affaires v Londýně, bylo v roce 1945 (k 11. 6.) v Československu celkem 5 000 italských zajatců, 1 000 osob internovaných z politických důvodů a asi 10 000 dělníků. Italové se obávali, že budou postaveni na roveň Němcům, a proto římská vláda žádala pro Italy statut uprchlíků. Jejich žádosti se měl ujmout italský diplomat, který by byl vyslán do Prahy, aby o jejich osudu jednal s československou vládou. Pod žádostí italského národního výboru byli podepsáni L. Santagatta, Dr. Valentino a p. Trezza.

Na rozdíl od mnoha osudů Italů v českých zemích za války, které nejsou dokumentovány, známe z písemných pramenů poměrně podrobně osudy italských diplomatů z Mussoliniho éry, kteří se díky politickému a vojenskému vývoji v Itálii a ve střední Evropě dostali do velmi složitě postavení.

Italští diplomaté za války, a zvláště na jejím konci, prožívali velmi dramatické chvíle. Byli totiž posuzováni jako příslušníci nepřátelského státu. Navíc se italští diplomaté na Slovensku dostali do překerní situace pádem Mussoliniho a nástupem nové Badoglioovy vlády, dále pak válkou spojenců v Itálii. Bezesporu zajímavou osobností byl vyslanec v Bratislavě Paolo Cortese, který se koncem války dostal do řady spleťtých situací včetně toho, že působil zřejmě jako zprostředkovatel mezi Němci a Američany v Kašperských Horách, kde byl spolu s třinácti italskými diplomaty a jejich rodinami internován. Dr. Schönborn, styčný čl. důstojník u americké armády v Plzni, zjistil, že americké velitelství je ochotno Italy repatriovat na italské hranice, kde by měli být převzati italskými orgány a rozříděni podle politických zřetelů. Americká armáda nakonec po strastiplných prohlídkách uzavazadel italské diplomaty z doby Mussoliniho éry propustila a umožnila jim odjezd kamionem do Itálie. Celkem 13 cestujících dorazilo 28. srpna 1945 do Říma. Skončila jejich složitá pouť ze Slovenska

přes internaci a pobyt ve vagónech v Kašperských Horách, kde bylo plno dalších uprchlíků.

Ukončením této etapy vzájemných vztahů bylo vyjádření italské strany, která anulovala mnichovskou dohodu, na níž se jako signatář Itálie podílela. Československá strana odpověděla na tento akt tím, že se zřekla vůči Itálii reparačních náhrad, na které vůči státům bývalé Osy měla z titulu mírových smluv právní nárok, aby tak přispěla demokracickým silám k provedení urychlené obnovy země.

Irena Bukačová

¹ Archiv MZV, Itálie 1945–1959, kart. 18.

² Emo Egoli, *I Cecoslovacchi nella reasistenza Italiana*. Roma 1965.

³ Jan Vogeltanz, Miloslav Hus, Milan Polák, *Československá armáda v zahraničí 1939–1945. Vládní vojsko Protektorátu Čechy a Morava 1939–1945, Paseka, Praha – Lytomyšl 2001.*

Další literatura:

J. Kudrnáč, *Písecký prapor protektorátního vojska v Itálii v letech 1944–1945. Písek 1997.*

J. Marek, *Vladaři dračích údolí, Čeští pratizáni v Itálii*. In: *přísně tajné 3/99*. Praha 1999. J. M. Veselý – S. Staudek, *Československý odboj v Itálii 1944–1945, Olomouc 1946.*

Konec Casanovy v Čechách

(dokončení)

V Casanovově korespondenci pochopitelně, nechybějí ani ženy. Badatelům dalo dosti práce než se některé z nich podařilo vůbec blíže určit, například, kdo vůbec byla Henrieta, která se kdysi s mladým Casanovou rozloučila několika slovy vyrytými diamantem do okenní tabule.

Casanova udržoval také styky s pražskou italskou kolonií, skládající se zejména z operních pěvců a pěvkyní, soustředěných kolem Stavovského

divadla. Operním podnikatelem byl tehdy Pasquale Boncini, který operu řídil od roku 1776.

Mozart přijel s manželkou Constancií do Prahy v roce 1787. Bondini a jeho společník Guardasoni mu obstarali ubytování „U tří lvíčků“ na Uhelném trhu. Mozart ale nejraději pobýval v košířské „Bertramce“, kterou v roce 1784 zakoupili manželé Duškovi. V Casanovově pozůstalosti byl nalezen zlomek textu k sextetu II. jednání Dona Giovanniho.

Casanova se v Praze stýkal s hrabětem Pachtou a jeho chotí, rozenou Canalovou, které věnoval zvláštní inkoust a ona za to pochválila jeho román Isocameron.

Casanova však o šlechtě v Čechách neměl valného mínění. V básni z roku 1788 charakterizuje pražské obyvatelstvo těmito slovy: *Národ otroků je spoután tvrdou pravomocí pyšné a hloupé šlechty a schází se v temných místnostech, proklaté duše mají bílý nátěr, kavalíři jsou neurození, ženy neřestné, zákony tyranizující a židé sají z křesťanského lidu s ohromnou lichvou krev*". Báseň otiskl jako prvý Fr.Vavřík v úvodu svého překladu „Útěk“ u Topiče v Praze v roce 1924. Tak Casanova viděl veřejné poměry v Čechách.

Casanova se také zúčastnil korunovace Leopolda II. na krále českého v roce 1791. Byl mu představen a císař mu podal ruku. Prý se ho zeptal, čím se v Drážďanech zabývá – Casanova mu odpověděl, že sestavuje italskou antologii – ve skutečnosti nesestavoval nic. Na Leopolda však složil tři oslavné sonáty.

Tehdy se sešel také s Mozartem, který byl v Praze jako skladatel korunovační opery „La clemenza di Tito“ (1791). Dočkal se s ní však hořkého zklamání, neboť císařovna o ní prohlásila, že je to „una porcheria tedesca“ (německé svinstvo).

Dvě rytiny Casanovy zhotovil pražský rytec Jan Berka. Týkají se útěku Casanovy z benátského vězení „piombi“, pročež byl nazýván též druhým Trenckem.

Poslední duchcovská práce Casanovy vydaná tiskem byla polemika s právníkem göttingenské univerzity L. Suetlagem v roce 1797. Není však známo, kde byla vydána. Podrobná bibliografie všech Casanovových prací vlastně neexistuje. Se-stavil ji jen v rukopise casanovec B. Marr. Cenný je výbor z časopiseckých dokumentů z duchcovského archivu (Schmitt-Pauli v knize „Der andere Casanova“).

Casanova na svých „Pamětech“ pracoval ještě v roce 1798. Brzy po Novém roce se jeho zdravotní stav zhoršil (močové potíže a vodnatelnost). V březnu téhož roku posílá pro svého synovce C. Angioliniho do Drážďan, který ho pak ošetřoval až do smrti. Poslední dopisy si vyměnil s Elsou von Recke, která v té době pobývala v Teplicích a které mezi jiným píše: „Příroda mě bolestivou nemocí odsoudila k pomalé smrti, ale bohudík, konec není daleko“.

Ten nastal 4. června 1798 v přítomnosti hraběte Wallensteina a knížete de Ligne, jenž ve svém „Fragmentu“ zachytil Casanovův poslední výrok, když přijal svátosti: „Velký Bože a vy svědkové mé smrti, žil jsem jako filozof a umírám jako křesťan“.

Hrabě Wallenstein vypravil svému knihovníkovi slavný pohřeb a velký Benátčan byl s velkými poctami pochován do hrobu při kapli sv. Barbory.

Tak jako celý jeho život byl plný mystifikací, tak záhy jeho hrob zahalilo tajemství. První, kteří vypustili legendu do světa, byli právě ti obyvatelé Duchcova, kteří zesměšňovali jeho stařecké choutky. Vyprávělo se, že ženy, které šly poblíž jeho hrobu, chytal za sukně železným křížem vyčnívajícím z křoví, jímž zarůstal jeho hrob.

Uplynul čas a svědkové, kteří znali místo, kde byl pohřben, odešli na onen svět. Tím se ztratila jakákoli stopa. Dokonce se věřilo šířící se pověsti, že vlastně nezemřel v Duchcově, ale ve Vídni. To však jednoznačně vyvrátila matrika zemřelých na duchcovské faře.

Nastalo pátrání po jeho hrobě. Marně, neboť zmizel do nenávratna i samotný hřbitov. Pro informaci návštěvníků byla na zeď kaple umístěna kovová deska s daty narození a úmrtí, která je tam dnes.

V roce 1922 se jako bleskem rozneslo, že v zámeckém parku byl konečně nalezen dlouho hledaný hrob Giacomina Casanovy. Přispěchali renomovaní vědci. Jejich výrok však vyvolal zmatek. Na náhrobní desce stálo: „Gasanova“, psáno s „G“ a rovněž datum úmrtí se nekrylo o rok se skutečným. Byly vypracovány nejrůznější hypotézy. Zanedlouho však vyšla pravda najevo. Jednalo se o šprým místního kameníka, který si ztropil z vyznavačů Casanovy. Když se celá záležitost dostala do vážnější polohy, nikdo nechtěl přiznat, že deska je falešná, a tak se tato groteskní událost se vlekla ještě delší dobu.

Ještě po II. světové válce se italští dělníci, kteří byli na práci v Duchcově, snažili hrob svého krajana najít, avšak bez úspěchu. Na místě starého hřbitova se dnes nachází park. V části zámku je umístěno Casanovovo muzeum. Starý, ospalý Duchcov z dob Casanovy se změnil v moderní hornické město, centrum uhelné pánve. Po Casanovovi zůstaly jen knihy, které mělo za úkol opatrovat, a pár předmětů z jeho doby.

Je velmi zvláštní, že o této osobnosti, která ve své době vzrušovala svým údajně pestrým životem celý svět, nebylo v českých zemích ani na Slovensku, žádné literární dílo v románové formě. Je tu pouze báseň Václava Kašpara nazvaná „Od vily Bertramky Giacomo Casanova vzhlíží ku Praze“.

Čeští literáti se nenechali totiž oslnit Casanovou jako hrdinou prostopášného života a dávali přednost výzkumu ve světle jeho historicky doložených činů. Odkazy na Casanovu najdeme též v díle Jána Kollára, v části jeho básně „Slávy dcera“ a v „Cestovním deníku“, kde popisuje „olověné cely“ – vězení benátského dóžecího paláce.

Krkolomný útěk z benátského žaláře zaujal také Jana Nerudu, jenž se o něm zmiňuje v „Benátském zrcadle“ ve sbírce „Obrazy z ciziny“.

Další casanovovskou zmínku najdeme v kapitole „Menší cesty“ ve sbírce „Naše lázeňská střediska v západních Čechách“.

Jedinou románovou výjimku tvoří Jiráskův „F. L. Věk“, kde je zmínka o návštěvě Casanovy v Praze, při níž se živě zajímal o pěvkyni Strinascchi. Tato epizoda nemá však žádný historický podklad.

Významným příspěvkem k představení osobnosti G. Casanovy, který se opírá o historickou pravdu, je kniha Vítězslava Tichého „Casanova v Čechách“, která vyšla v Praze v roce 1958. Navazuje na ni Václav Černý svým pokusem o rekonstrukci Casanovy literární pozůstalosti: „Třináct posledních let Jakuba Casanovy“.

○ seriózní české vydání před I. světovou válkou se pokusil nakladatel J. Pelcl v roce 1911, ale jeho úmrtím dílo zůstalo nedokončeno.

Nakladatelství Odeon v roce 1968 vydalo knihu „Giacomo Casanova – Historie mého života“. Je to rozsáhlý výbor z pamětí literárních, odborných prací a korespondence z francouzských a italských textů. Výběr připravil kolektiv v čele s prof. J. Polišenským.

Ze starších prací lze ještě uvést práci Fr. Khola, vydanou v Praze v roce 1911, pod názvem „Jakub Casanova, život a dílo“.

Arturo Cronia ve své knize „Čechy v dějinách italské kultury“ Praha 1931 a knize „La conoscenza del mondo slavo in Italia“ Padova 1950, věnuje pozornost Casanovi ve vztahu k českým zemím.

J. Bukáček v knize „Carlo Goldoni“ z roku 1957 porovnává tyto dvě osobnosti.

V Praze vyšla též řada prací v němčině, zabývajících se Casanovou, jako např. O. Pick „Casanova in Böhmen“ v Alt/Prager Almanach 1926.

Řada pojednání o Casanovi je obsažena v dílech jiných autorů zabývajících se různými problémy.

Rovněž italský tisk přejal některé články o Casanovi od českých autorů (S. Pavlíková aj.).

Na tohoto slavného Benátčana nezapomněla ani česká kinematografie. O jeho pobytu v Duchcově vznikl film pod názvem „Poslední růže pro Casanovu“ v titulní roli s hercem. F. Le Breux.

Cyril Kříž

Giovanni Boccaccio v české literatuře

(dokončení)

Příznivější situace nastala pro Boccaccia v Čechách s příchodem realistických proudů. První příznaky se objevují kolem roku 1850 za Jana Helceleta, který studoval na padovské univerzitě. K pobavení dámského publika, kterým se rád obklopoval, přeložil téměř celý Dekameron. Vzhledem k tomu, že nebyla svoboda tisku, překlad zničil. Totéž učinila i manželka literáta V. Staňka, který přeložil z Dekameronu VII. novelu ze IV. dne. (K. Kabelík, „Korespondence a zápisy Jana Helceleta“, Brno 1910).

V záplavě překladů z cizích děl se ukázala potřeba uveřejnit také český překlad Dekameronu. Tohoto úkolu se ujal celkem neznámý Josef F. Karafiát, který překlad pořídil v roce 1881. Jelikož šlo o překlad s cílem urychleně jej zpeněžit, vynechal umělecký rámec novel (prology, epilogy, balady atd.). Překlad pořízený z italštiny je jednoduchý i slohem.

Brzy potom vychází nový překlad Dekameronu, který je uspokojivý. Vyšel ve dvou svazcích, po čtyřech žádostech k cenzurní komisi, v letech 1896–1897 a jeho autorem je Benešovský-Veselý. Vrchlický v něm přeložil veršované balady. Kvůli cenzuře jsou nejchoulostivější věty vynechány. Po uvolnění cenzury vzrostl počet dalších překladatelů, kteří však většinou přeložili jen některé novely (J. Rožnovský aj.). O sbírku nazvanou „Kniha erotiků“ se pokusil O. Krejčí.

Roku 1913, ve snaze představit Boccaccia jako vážného a slušného autora, vydala Lidová knihov-

na výbor z novel Dekameronu, jenž měl Boccaccia představit v jiném světle („Povídka o sokolovi“). Tamtéž Miloš Babor (pův. jménem Vilém Bitnar) připomněl Boccaccia čtenářům. Byl jedním z nejhouževnatějších obránců moderní katolické školy. Z toho je zřejmé, jaký měl mít tento příspěvek účel. Zapadal do šestistého výročí Boccacciova narození.

Boccacciovi se věnoval opozičník církve J. S. Machar. Předstíral, že nalezl v jednom antikvariátě staré vydání Dekameronu mající místo 100 novel o jednu víc. Byla zpracována tak, že připomínala „Mayerlimgskou tragédii“ habsburského arcivévody Rudolfa a jeho milenky baronky Vecserové.

Na obnovení boccacciovské literatury v českých zemích zapůsobili dva činitelé: historiografie, která zkoumala předchozí období a zjistila, jaký vlastně byl v renesanci o Boccacciovo dílo zájem, a šestisté výročí Boccacciova narození. Vyšla řada studií, pojednání a článků na boccacciovská témata.

Další příznivou okolností pro Boccaccia byly literární poměry po první světové válce. Lidé po prožitém utrpení a zmatcích toužili po radosti ze života a projevovali nový zájem o lidské tělo zkoušené válkou. Na prvním místě se ocitl právě Dekameron. Jeho překlady byly četné, bohužel však povětšinou špatné. Oblíbenějšími než úplné překlady tohoto díla byly tzv. výběry. Nechyběl obvyklý pokus postavit Boccaccia do jiného světla. Byli to především romantisté jako Adolf Felix sbírkou tří novel – „Tři roztomilé novely mnoho pomlouvaného Boccaccia“, která vyšla v Praze v roce 1933.

Jediný, opravdu zdařilý překlad Dekameronu, jenž vyšel ve čtyřech svazcích, pořídil novoromantik Arnošt Procházka a ten byl dokončen Antonínem Pokorným. Vše bylo přeloženo nově, úplně a věrně.

V roce 1919 Josef Bartoš vydal překlady shrnuté v knize „Koš aneb bludiště lásky“. Poezie zůstávala nadále bez povšimnutí. Ještě menší

byl zájem o Boccacciova vědecká díla s výjimkou „Dantova života“.

V původní literatuře se vyskytl obdobný případ jako u Machara. Byl to případ Jaroslava Marii, který velkou část své tvorby věnoval Itálii, kde prožil dlouhá a šťastná léta. Napsal „Dekameron melancholický“, jenž vznikl za jeho cest po Itálii. S Boccacciovým Dekameronem měl však společný jen název.

Překlady z Boccaccia se zabýval romantista Karel Hoyer: „České překlady z Boccaccia“. Napsal dvě stati, jednu česky, druhou italsky.

Překlady z Boccaccia a zejména jejich frivolní interpretací se zabíral článek kněze A. S. Nováka. Zabýval se Dekameronem zejména proto, že viděl, jak je pálen rektorem „Římské koleje“, kde Byl Novák chovancem, a dále proto, že se na české překlady hledělo jako na kluzkou a nebezpečnou literaturu.

Boccacciovské náměty byly též využívány ve filmu. V Praze a Brně byly jeho jménem nazvány tabariny.

„Život Dantův“ od Boccaccia přeložil O. Babler v roce 1940.

M. Mattušová je autorkou „Italských studií o Boccacciovi“.

Poslední překlad Boccaccia pochází z pera Radovana Krátkého z roku 1959.

Boccacciovým dílem se zabývají všechny katedry italského jazyka v českých zemích (profesoři J. Bukáček, J. Rosendorfský, J. Pelan, Hořký aj. z různých pohledů).

Obecní zastupitelstvo města Certaldo, kde Boccaccio prožil určitou část svého dětství a mladých let – jeho otec tam měl živnost – vyhlásilo k výročí jeho narození vzpomínkovou akci, kterou obeslala řada významných malířů, kteří ve svých obrazech zachytili různé výjevy z povídek Dekameronu. Zúčastnili se jí i čeští a slovenští malíři.

Cyril Kříž

Italské chuťovky

(9. část)

Barokní duše Sicílie

Sicílie se nechala okouzlit barokním stylem, který importovali Španělé, právě v době, kdy bylo potřeba znovu vybudovat města poničená katastrofálním zemětřesením v roce 1693.

Sicilské baroko vyniká spektakulárními perspektivami, bohatou sochařskou výzdobou, balustrádami připomínajícími jemné krajkoví a velmi zvláštními balkony. Fasády šplhající se do výšek jsou stabilní a lehké, ale občas se jejich výzdoba zvrhne v houfy hravých nymf obklopených přebohatými girlandami.

Tzv. „spagnolismo“, projevující se okázalou pompou, najdeme především v Palermu, kde si šlechta nechala znovu vystavět celá náměstí a ulice. „Začouzená“ křižovatka v samém centru hlavního města Sicílie, Quattro canti, neboli piazza Vigliena, je nejlepším příkladem španělských vlivů. Čtyři fontány vtěsnané do konkávně prohnutých fasád představují čtyři roční období, seshora na ně shlížejí patroni Sicílie. V těsné blízkosti si jezuité vybudovali honosný kostel Gesù a pár kroků odtud se tyčí obrovská masa S. Giuseppe dei Teatini. Koncentrace baroka návštěvníka zahlcuje tím víc, že na každém kroku naráží na kláštery, modlitebny, kaple, kostely, kašny a soukromé paláce, které svou přebohatou výzdobou mohou soutěžit jen mezi sebou.

Na mnoha z těchto staveb zanechal nezaměnitelnou stopu mistr sicilského baroka, štukatérský kouzelník Giacomo Serpotta. Bývá také nazýván „Watteauem sochařského umění“. Jeho štuky namíchané z bílého mramorového prachu, křídla a vápna přežily staletí a zdobí četné kostely a kaple. I přesto, že byl členem jezuitského řádu, najdeme v jeho díle humor, ironii a lehkost: jeho kaple a kostely připomínají více taneční sály než místa hluboké zbožnosti.

Ničivé zemětřesení v roce 1693 zničilo mnohá města, ale tři z nich vstoupila díky barokní přestavbě do učebnic dějin umění: Noto, Ragusa a Modica, jejichž rekonstrukce se ujal španělský místodržící Uzeda. Nové Noto bylo vybudováno asi 18 km od pobořeného starého města architektem Rosarie Gagliardim. Architekt jej pojal jako operní kulisu: takovou slohovou jednotu ztvárněnou v teplém okrovém kameni na Sicílii nikde jinde nenalezneme.

Už při pohledu na plán města tušíme, že se jedná o něco výjimečného: přísná symetričnost městského centra vytvořeného třemi paralelními ulicemi je spíš klasická než barokní, ale při prohlídce hned zjistíme, že je zmírněna oblými nárožními, eliptickými liniemi schodišť, bohatou výzdobou fasád, dramatickou kopulí dómu a přímo fantazijními balkony. Gagliardi, jemuž vděčíme i za katedrálu v Modice, byl místním rodákem a ze svého města udělal jedno z nejkrásnějších barokních měst na světě.

Ani nové Noto nebylo ušetřeno ničivého zemětřesení před několika lety, ale tentokrát na obnovu zcela zborcené kopule katedrály finančně přispěl celý svět.

Barokně mystické i bujně jsou sicilské svátky a slavnosti. Víc než kde jinde jsou poznamenány pohanskými zvyky, ale i španělským dědictvím okázalosti. Naturalismus velikonočních scén může šokovat. V Enně je ukřižovaný Kristus reprezentován skutečnou mrtvolou, na jejíž hlavu je položena trnová koruna a jejíž tělo je potřísněno pravou krví. Jinde je možné vidět bičující se a plazící se kajícíníky... Leonardo Sciascia k tomu dodává, že Velikonoce nejsou jen dramatem ukřižování a znovu-vzkříšení, ale zároveň i dramatem naší každodenní existence, naší beznaděje a naší vlastní smrti.

Dominique Fernandez to potvrzuje: vrhne-li se žena na zem, rozdírání-li si šaty, tančí-li jako posedlá nebo bolestně sténá, ulevuje si od bídy každodenní existence, osvobozuje se sama od sebe i od komunity, v níž žije.

Velkou událostí jsou i svátky sicilských patronek: sv. Agáty, sv. Lucie a sv. Rozálie. Slepá panna,

sv. Lucie, je uctívána v Syrakusách jako patronka světla. Mučednice Agáta je oslavována v Catanii tím, že se lidé obdarovávají drobnými sladkostmi, které mají tvar jejích uříznutých ňader a v průvodu nesou směrem k Etně zbytky jejího závoje, který má město ochránit před lávou. Sv. Rozálie, patronka Palerma, má nad městem vybudovanou svatyni, kam míří všechny zbožné nevěsty ve svůj svatební den. Necháávají jí tam nejen svůj střevíček, ale i spoustu peněz, šperků a jiných cenností.

Humorně působí historka z Caltanissetty: rozložením farníci přenesli sochu svatého Michala z jeho kostela do kostela rozbořeného a dávno odsvěceného: svatý nevyslyšel jejich prosby a neseslal jim déšť.

Samostatnou kapitolou je i kult mrtvých nebo palermské katakomby. Ale Dušičky jsou ještě daleko, takže pokud snad zabloudíte v létě na Sicílii, užijte si raději jejího krásného moře a pohostinnosti jejích obyvatel.

Mgr. Anna Kokinová

Velký úspěch sopranistky Marty Hanfové na VI. mezinárodní pěvecké soutěži Cittá di Vasto

Ve dnech 26. 4.–1. 5. 2005 se konala v městečku Vasto (prov. Chieti) mezinárodní pěvecká soutěž Cittá di Vasto. Zúčastnilo se jí přes čtyřicet účastníků ze 16 zemí, v porotě zasedlo 5 Itálů, dirigent z Německa a pisatel této zprávy.

Ve velmi vypjaté atmosféře získala 1. cenu Marta Hanfová, letošní absolventka Pražské konzervatoře ze třídy prof. A. Denygrové. Dovolím si napsat několik poznámek:

1) Nepamatuji se, že by v Itálii vyhrál někdo z Čech tak významnou pěveckou soutěž. Porota byla nezvykle jednotná – pro všechny (samozřej-

mě i pro mne, který sl. Hanfovou znal) to byl jedinečný hudební zážitek.

2) M. Hanfová do svého soutěžního programu zařadila i písně F. P. Tostiho, a to v originále, v neapolském dialektu – z paměti, mimo Smetany, Dvořáka a Webera zpívala i dvě árie G. Pucciniho. V Itálii, kde se říká, že každý když mluví, tak vlastně zpívá, se nerozdávají první ceny cizincům jen tak – v porotě, kde měli převahu italské porotci, je ohodnocení M. Hanfově zcela výjimečné: jedná se o výrazný talent, který prokázal i velmi kvalitní přípravu.

3) M. Hanfově se dostalo i dalšího ocenění – byla „pověřena“ zazpíváním slavného valčíku Museetty z opery G. Pucciniho La Boheme, a to na koncertě vítězů soutěže.

Přiznám se, že jsem byl velmi hrdý a nadšený, když jsem uslyšel mnohá slova chvály na Pražskou konzervatoř, na naše hudební tradice – a M. Hanfová se uvedla nejen sama za sebe, ale stala se reprezentantkou celé české kultury a mladé nastupující generace. Představila se nejen jako vynikající pěvkyně, ale i jako půvabná a přitažlivá dáma – její úspěch byl vskutku zasloužený. Marto díky!!

Ve dnech 20. 5.–25. 5. se uskutečnilo turné tří pěvců Pražské konzervatoře do Itálie.

Titó studenti – Jana Kačirková, Adam Plachetka a Ivana Veberová – reprezentovali nejen sebe a Pražskou konzervatoř, ale i celou nastupující mladou uměleckou generaci.

Koncerty byly v Bressanone (Brixenu), Padově a Firenze a setkaly se vesměs s velmi vlídným přijetím.

Zajímavé bylo sledovat návštěvnost: V Brixenu vyprodáno (sál asi se 120 místy), v Padově na konzervatoři C. Pollini v sále pro 800 lidí s vynikající akustikou sedělo celých 13 (třináct) posluchačů, ve Firenze v překrásném prostředí, Villa Schifanoia, Sala delle Bandiere, bylo všech 82 míst obsazeno. Je vidět, že je to stejné jako u nás – stejně jako my i Italové mají o krásnou hudbu zájem, na koncerty přijdou (spíše přijedou), ale počet zájem-

ců rapidně klesá – velké sály jsou pro návštěvnost vždy rizikem.

Všichni tři výše uvedení pěvci měli úspěch, zpívali dobře a dobře i vypadali. Jejich vystoupení bylo suverénní a seznámilo italské publikum s mnoha áriemi českých autorů – Smetana, Dvořák. Poskytlo všem možnost srovnání pěveckých škol. Myslím, že i z tohoto klání Pražská konzervatoř vyšla se ctí, i když rozdíl v přístupu k talentu, muzikalitě a hlavně technice jsou tu velice zřejmé: o to více si vážím neuvěřitelného úspěchu Marty Hanfové, vítězky Mezinárodní pěvecké soutěže Città di Vasto – Italové jsou s oceněním cizinců, hlavně ve zpěvu, velmi opatrní, a pokud udělí 1. cenu některému neitalskému pěvci, musí jít o opravdový talent schopný dalšího uměleckého rozvoje.

Jsem velmi poctěn, že jsem mohl doprovázet na klavír tyto tři mladé adepty pěveckého umění, a věřím, že se do Itálie rádi vrátí. Moc se jim tam líbilo a pokud jde o italštinu, snažili se seč mohli.

Prof. Radomír Melmuka

Assistente linguistico

Možností a cest, jak poznat Itálii a tamní život a kulturu, je dnes poměrně dost. Jednou z nich je program s „českým“ názvem Comenius nadace SOCRATES. Jako student angličtiny na pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové jsem mohl díky Comeniově téměř půl roku 2002 působit jako asistent při výuce angličtiny na střední škole v piemontském městě Novara. Jako „assistente linguistico“ jsem se na Istituto tecnico statale commerciale e per il turismo „Ottaviano Fabrizio Mossotti“, jak zní plný název spíše malé střední odborné školy v centru stotisícového města, snažil naučit mladé Italy a Italky komunikovat v angličtině, ale také jim vysvětlit, že nepíšeme azbukou, nepijeme jenom pivo a žijeme v relativně demokratické a rozvinuté zemi, která se tenkrát měla stát členem Evropské unie. Zpočátku studentům chvilku trvalo, než po-

chopili, že italsky s nimi opravdu mluvit nebudou (svou schopnost jim rozumět jsem úspěšně skrýval až do svého odjezdu) a že jim tedy nezbývá nic jiného, než to zkusit anglicky. Takto nucení situací si studenti vyzkoušeli užívání jazyka v reálném životě, což je pro vyučování obrovsky důležité. A v tom je podle mne i smysl celého projektu.

Naše společná setkání byla obohacující i pro mne, protože jsem vedle velmi intenzivního jazykového tréninku částečně pronikl i do italského vzdělávacího systému. Takzvaná „scuola superiore“ mě překvapila několika spíše drobnými rozdíly od naší střední školy. Vyučuje se, a to bohužel i u cizích jazyků, velmi tradičně, moderní vyučování si cestu do škol často teprve hledá, atmosféra ve třídách připomíná spíše živou kavárenskou debatu o výsledcích „série A“ než vyučování a škola je obecně uvolněnější. Zároveň ale nabízí školy mnoho výletů, exkurzí a pro hrstku aktivních studentů i možnost zapojování se do evropských projektů, na které si budeme muset zvykat i my. Jako zajímavá akce se ukázala i takzvaná „autogestione“, kdy si studenti na jeden den školu od učitelů vypůjčili a vyučování organizovali sami. V jednotlivých třídách probíhaly besedy s hosty, vystoupení, promítání, umělecké či řemeslné dílny a každý si vybral podle svého zájmu. Nejlepší nápady byly odměněny a někteří studenti zažili pro ně neobvyklý pocit: ve škole je to bavilo! Vytváření pozitivních postojů pro život v multikulturní společnosti zatím dovedou v Itálii lépe, alespoň podle mé zkušenosti. Italští učitelé by českým kolegům zřejmě záviděli kabinety, méně administrativních úkolů, motivovanější studenty nebo volné soboty. Společnou řeč by určitě našli v otázkách ohodnocení své práce, i když u nás by pedagogové asi neřešili nespokojenost v Itálii velmi „oblíbenou“ stávkou.

Ve škole jsem se díky velmi ochotným a vsříceným kolegům zorientoval brzy po začátku školního roku, kdy jsem do Novary přijel. Těžší bylo seznámit se s pedagogickým sborem, protože ten čítal asi 50 členů, což na asi 350 studentů není zrovna málo. Když si k tomu připočteme ještě 20 dalších školníků a úředníků...

Své dojmy z práce ve škole jsem mohl velmi dobře konzultovat se svými spolubydlicími, neboť jsem bydlel v bytě se dvěma studenty místní univerzity (Piemonte orientale) a jedním středoškolákem. Pohled z druhé strany barikády byl pro mě dobrou zpětnou vazbou. Poměrně rychle jsem tedy pochopil, že být studentem obnáší víceméně stejné problémy v jakékoli zemi.

Rýžovými poli obklopenou Novaru, která vznikla v těsné blízkosti řek Ticino a Sesia původně jako sídlo kmene Ligurů a později se stala římskou obcí (Novaria), jsem ale poznával i mimo zmíněnou školu. Přestože se neobjevuje v itinerářích cestovních kanceláří a v památkami poseté Itálii má mnoho konkurentů, je to město s bohatou historií, která zanechala v jeho ulicích dost stop. Dominantou je 112 metrů vysoká kopulovitá věž místního neoklasického kostela Svatého Gaudenzia z 19. století, která je typickým dílem architekta Antonelliho, známého též jako autora originální věže Mole v nedalekém Turíně. Za prohlídku stojí jistě i románský kostel Všech svatých s křtitelnicí z 10. století nebo rozpadající se městský hrad. Do dějin risorgimenta vstoupila Novara jako dějiště slavné bitvy 23. března 1849. V ní se střetlo piemontské vojsko krále Karla Alberta a rakouské oddíly vedené maršálem Radeckým. Velmi neobratně vedená operace skončila pro Piemont zdrcující porážkou a Karel Albert se poté rozhodl abdikovat a přenechat místo svému synovi Viktoru Emanuelovi II. Rakousko tedy znovu upevnilo svou pozici na severu Itálie a boj za sjednocení Itálie tak dostal těžkou ránu. Pro mě má však toto město hlavně pozitivní konotace a rád se do něj každý rok vracím, nejen kvůli přátelům z mého pobytu.

Mgr. Jaroslav Kubalík

Jazykový koutek: Italská přísloví

Většina italských přísloví zachycuje stejnou lidovou moudrost jako přísloví česká, i když se někdy k jejímu vyjádření používá v každém z obou

jazyků jiných jazykových prostředků a jiných porovnání. Těch, která se svým obsahem rozcházejí, je jen několik.

- *A buon intenditor poche parole* – chytrému napověz, hloupého kopni!
- *A caval donato non si guarda in bocca* – Darovanému koni na zuby nehleď!
- *Acqua cheta rompe i ponti* – Tichá voda břehy mele. (Doslova: „boží mosty“.)
- *Al bisogno (Nelle sventure) si conosce l'amico* – V nouzi poznáš přítele.
- *Al buio (Di notte) tutti i gatti sono bigi* – Potmě (v noci) je každá kráva černá (Doslova: „každá kočka šedá“).
- *Can che abbaia non morde* – Pes, který štěká, nekouše.
- *Chi cerca trova* – Kdo hledá, najde.
- *Chi di spada ferisce di spada perisce* – Kdo mečem zachází, mečem schází.
- *Chi é bugiardo, é ladro* – Kdo lže, ten krade. (Doslova: Kdo je lhář, je zloděj.)
- *Chi non ha buona testa ha buone gambe* – Co není v hlavě, musí být v nohou.
- *Chi ruba poco va in galera, chi ruba tanto si fa carriera* – Kdo krade málo, jde do vězení, kdo krade hodně, buduje si kariéru.
- *Chi semina vento raccoglie tempesta* – Kdo seje vítr, sklízí bouři.
- *Chi tace acconsente* – Kdo mlčí, souhlasí.
- *Chi tardi arriva male alloggia* – Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí.
- *Chi trova un amico trova un tesoro* – Kdo najde přítele, najde poklad.
- *Col fuoco non si scherza* – S ohněm se nežertuje.
- *Finché c'è vita (fiato) c'è speranza* – Dokud člověk žije (dýchá), má naději.
- *Fortunato in amor non giochi a carte* – Šťěstí ve hře, nešťěstí v lásce. (Doslova: Kdo je šťastný v lásce, ať nehraje karty.)
- *Giovane ozioso vecchio bisognoso* – mladí ležáci, staří žebráci. (Doslova: Zahálčivý mladík, nutný stařec.)

- *I panni sporchi si lavano in famiglia* – Špinavé prádlo se pere doma.
- *Il pesce puzza dalla testa* – Ryba zapáchá od hlavy.
- *Il sangue non è acqua* – Krev není voda
- *Il silenzio è d'oro e la parola è d'argento* – *Mlčení zlato, mluvití stříbro.* (Doslova: Mlčení je ze zlata, slovo ze stříbra.)

(2. část v příštím čísle)
Prof. Sylva Hamplová

Devátá Mezinárodní soutěž Antonia Pedrottiho pro dirigenty orchestrů

Ve dnech 23.–27. května vykonal pracovní návštěvu Prahy Dr. Donato Spina, člen vedení Kulturní společnosti Antonia Pedrottiho. Účelem jeho pětidenního pobytu byla příprava pražského předkola biennale Mezinárodní soutěže dirigentů orchestrů Antonia Pedrottiho, která se koná v Trentu v r. 2006.

Antonio Pedrotti (1901–1975) byl jedním z nejvýznamnějších italských a světových dirigentů. V r. 1950 zahájil více než dvacetiletou spolupráci s Českou filharmonií, kterou miloval, stejně jako její členové milovali jej.

Prémie je udělována mezinárodní porotou v Trentu po místních předkolech, která se konají v New Yorku: v Manhattan School of Music; v Tokiu: Kanegava Symphony Orchestra; v Lisabonu: Teatro Sao Carlo a v Praze. Praha byla vybrána pro její partnerské vztahy s Trentem, že je sídlem České filharmonie, již A. Pedrotti řídil při mnoha příležitostech, které se slavně zapsaly do historie česko-italské spolupráce.

Dr. Spina jednal v doprovodu člena našeho výboru se starostou Městské části Praha 1 Vladimírem Vihanem, který přislíbil převzetí patronátu nad pražským předkolem a navrhnout, aby bylo zahrnuto do programu partnerských vztahů s Tren-

tem, se zástupcem ředitelky Italského kulturního institutu Claudiem Poetou, ten přislíbil zahrnutí předkola do programu Institutu a poskytnutí pomoci při zabezpečení pobytu účastníků, s proděkanou Hudební fakulty Akademie múzických umění Noemi Zárubovou a panem Jiřím Vlčkem, se kterými byly projednány možnosti součinnosti při výběru místa konání a výběru účastníků a členů poroty, a s ředitelkou Českého muzea hudby Evou Paulovou, s níž bylo rovněž dohodnuto převzetí patronátu nad předkolem a možnost jeho konání v muzeu.

Poslední den pobytu Dr. Spiny se nám podařilo získat ke spolupráci při přípravě pražského předkola a jako člena poroty profesora HAMU dirigenta Radomila Elišku.

Dr. Spinovi byl na základě jeho dlouholeté spolupráce při rozvoji česko-italských vztahů předán členský průkaz naší Společnosti s příslibem naší maximální spolupráce při zabezpečení pražského předkola Mezinárodní soutěže dirigentů A. Pedrottiho.

Rostislav Pietropaolo

Kurzy italštiny připravované pobočkami Společnosti ve školním roce 2005–2006

Pražská pobočka připravuje již 15. ročník kurzů pro začátečníky a několik stupňů pro pokročilé včetně kurzu opakovacího a konverzačního.

Vyučují italstí a čeští lektori s vysokoškolskou kvalifikací podle učebnice „Italština“ autorek Bahníková, Benešová, Ehrenbergerová, vydané nakladatelstvím Leda v r. 2001.

Kurzy jsou rozvrženy do dvou pololetí, vždy o 16 týdnech po jedné vyučovací dvouhodině týdně, denně mimo pátku od 16,00, 16,30 a 17,45 hod.

Rozvrh kurzů v 1. pololetí 2005–2006

Označ. kurzu	Stupeň	Den, hod.	Učitel	Zahájení	Začíná se lekcí č.
Z 1	začátečníci	po 17,45–19,15	Dr. Cocco	29. 9.	1
Z 2	začátečníci	st 16,00–17,30	Mgr. Klimt	4. 10.	1
Z 3	začátečníci	čt 16,00–17,30	Mgr. Vodičková	29. 9.	1
ZP 1	zač. pokrač.	čt 17,45–19,15	Mgr. Vodičková	29. 9.	7
MP 1	mírně pokr.	út 16,00–17,30	Dr. Cocco	27. 9.	10
MP 2	mírně pokr.	st 16,00–17,30	Dr. Cocco	4. 10.	10
MP 3	mírně pokr.	čt 16,00–17,30	Dr. Cocco	29. 9.	10
SP 1	stř. pokroč.	po 16,00–17,30	Dr. Cocco	26. 9.	14
SP 2	stř. pokroč.	út 17,45–19,15	Dr. Cocco	27. 9.	14
SP 3	stř. pokroč.	st 17,45–19,15	Mgr. Klimt	4. 10.	13
P 1	pokročilí	út 17,45–19,15	Mgr. Klimt	27. 9.	30
P 2	pokročilí	st 17,45–19,15	Dr. Cocco	4. 10.	25

První pololetí bude zahájeno ve dnech od 26. 9. do 4. 10. 2005, druhé pololetí na přelomu ledna a února 2006 v Základní škole Josefská 5, Praha 1 – Malá Strana.

Zápis do prvního a pro zájemce i do druhého pololetí se konají od 5. září denně mimo pátku od 16,00 do 18,00 hod. v I. poschodí uvedené školy.

Kurzovné zůstává nezměněno: za jedno pololetí 2.000 Kč, za obě pololetí 3.800 Kč. Pro studující, důchodce a členy naší Společnosti 1.900 Kč, za obě pololetí 3.600 Kč. Účastníci, kteří se přihlásí do dvou kurzů v jednom pololetí, mají stejnou slevu, jako by se hlásili na celý školní rok. Kurzovné se platí v hotovosti při zápisu.

Olomoucká pobočka připravuje od září pokračování dvou kurzů podle učebnice „Italština pro samouky“ autorky Jarmily Janešové, pro mírně pokročilé počínaje lekcí 13. a pro pokročilé počínaje 25. lekcí. Bude-li dost zájemců, bude zahájen i kurz pro začátečníky. Vyučující Dr. Kvido Sandroni, 1× týdně v Muzeu umění, Denisova 48. Přihlášky přijímá Dr. Sandroni na tel.: 605 544 321.

Teplická pobočka bude od září pokračovat ve dvou kurzech podle učebnice „Italština“ autorek Bahníkové, Benešové, Ehrenbergerové pro mírně pokročilé od 12. lekce a pro středně pokročilé od 20. lekce. Bude otevřen i kurz pro začátečníky. Vyučuje Ing. Alice Macková, 1× týdně 2 hodiny na teplickém gymnáziu v ulici Čsl. dobrovolců. Přihlášky přijímá Ing. Macková na tel.: 417 536 242 a 604 592 991.

Pižeňská pobočka bude pokračovat od konce září podle učebnice „Italština“ v kurzu pro mírně pokročilé pod vedením Mgr. Kateřiny Strnadové, pro středně pokročilé podle 3. dílu italské učebnice „Espresso“ pod vedením italského lektora Giuliana Mazzi. Bude otevřen i kurz pro začátečníky, 1× týdně 2 hodiny v učebnách Západočeské univerzity v Jungmannově 3 a Veleslavínově ulici. Přihlášky přijímá Mgr. Strnadová na tel.: 736 683 744.

Blanenská pobočka bude pokračovat podle učebnice „Italština“ v kurzu pro pokročilé počínaje 25. lekcí pod vedením Jany Navrátilové, tel.: 516 410 470 a 728 821 083.

Pro Vaši informaci

- 28. dubna t. r. nás nečekaně opustil JUDr. Bohumil Verner, jeden ze zakládajících členů naší Společnosti, který věnoval velkou část svého života rozvoji česko-italských vztahů. V posledních letech se zasloužil zejména o navázání partnerských vztahů Městské části Praha 1 s Trentem.
- 16. května t.r. nás opustil další zakládající člen naší Společnosti, Josef Gregor, držitel členského průkazu Společnosti č. 1 za jeho zásluhy při rozvoji kulturních výměn mezi Československem a Itálií ve složitých podmínkách před rokem 1989. Osobním nasazením umožnil mj. výměnné zájezdy desítkám pěveckých souborů a navázání trvalého přátelství mnoha mladým Čechům, Slovákům a Italům.
- Koncert, uspořádaný k 15. výročí založení naší Společnosti ve spolupráci s Pražskou konzervatoří a Národním muzeem – Českým muzeem hudby v jeho nádherné dvoraně se konal 24. května za nečekaně vysoké účasti. Mezi čestnými hosty byli první rada Velvyslanectví Itálie v Praze Paolo De Nicolo, člen vedení Společnosti Antonia Pedrottiho Dr. Donato Spina z Trenta, člen skupiny česko-italského přátelství Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR poslanec Václav Nájemník, zástupkyně Ministerstva zahraničních věcí ČR Dr. Světoslava Danešová, předsedkyně pražské sekce Společnosti Dante Allighieri Dr. Monia Camuglia, ředitelka Českého muzea hudby Dr. Eva Paulová a profesoři Pražské konzervatoře. Bohatý program italských árií a písní ve skvělém provedení 11 studentů Pražské konzervatoře za doprovodu jejich profesorů byl odměněn dlouhotrvajícím potleskem. Obě části pěveckého programu byly obohaceny romantickými klavírními skladbami ve výborném provedení japonské studentky konzervatoře Rie Inagaki.
- Regionální muzeum v Teplicích ve spolupráci s tamní pobočkou naší Společnosti zahájilo třídílný cyklus přednášek PhDr. Bohuslavy Chleborádové, historičky umění teplického muzea „Putování po Itálii v 19., 20. a 21. století“. První na téma „Odezvy italského umění ve sbírkách

regionálního muzea v Teplicích“ se konala 12. dubna 2005, druhá se konala 17. května. Třetí bude uspořádána 28. 6. 2005 v 17,00 hod. v zámeckém klubu teplického zámku – Dr. Petr Deák.

- 12. dubna 2005 se konal v Domě dětí a mládeže ve Frýdku-Místku „Den Itálie“. V jeho programu připravili členové kroužků italštiny zajímavosti o italských památkách, historii, vědě, kultuře a sportu – Mgr. Pavla Rudzká.
- V rámci navázání partnerských vztahů mezi Biskupským gymnáziem v Českých Budějovicích a Arcibiskupským gymnáziem v Trentu, navštívili počátkem června České Budějovice jeho představitelé vedeni monsignorem Umbertoem Giacomettim – Mgr. Janeta Midžič.
- V minulém čísle Zpravodaje byla vložena poukázka k úhradě čl. příspěvku za rok 2005. Do 31. 5. splnilo tuto členskou povinnost jen 216 členů. Je sice chvályhodné, že 56 členů uhradilo svůj příspěvek částkou, která přesahuje dosažený loňský průměr, tj. více než 200 Kč, ale stejně jako v minulém roce většina členů s placením příspěvku otálí, dosti velký počet zaplatil až v posledním čtvrtletí, a to teprve po písemné upomínce. I když se naše činnost opírá především o dobrovolnou práci, každá naše akce má nezbytné náklady a neplacení příspěvků mimo jiné omezuje možnost podporovat činnost v pobočkách, které nejsou finančně soběstačné. Připomínáme, že podle usnesení valné hromady je minimální výše ročního příspěvku u studentů a důchodců 100 Kč, kterými si v podstatě hradí jen náklady na 4 čísla Zpravodaje. Pro ostatní je výše příspěvku dobrovolná. Způsob placení není limitován hotovou platbou s použitím poukázky na poště. Je možný i vyplněním převodního příkazu na jeho zadní straně. Pokud poukázku nemůžete nalézt, naše **č. účtu je 1937698369/800**. Jako variabilní symbol uvádějte číslo členského průkazu. Usnadněte nám identifikaci plátce.
- Každého čtvrt roku po rozeslání Zpravodaje je nám několik zásilek poštou vráceno se sdělením, že adresát se odstěhoval bez uvedení nové adresy. Za deset roků, po které Zpravodaj vydáváme, přišlo o jeho zaslání mnoho našich členů. Pokud tedy budete měnit adresu, sdělte nám to na adresu uvedenou v tiráži.

OBSAH 2. ČÍSLA X. ROČNÍKU ZPRAVODAJE

Úvodem	str. 1
Irena Bukačová: Rok 1945 ve vzájemných česko-italských vztazích	str. 2
Cyril Kříž: Konec Casanovy v Čechách (<i>dokončení</i>)	str. 5
Cyril Kříž: Giovanni Boccaccio v české literatuře (<i>dokončení</i>)	str. 7
Anna Kokinová: Italské chuťovky (9. část)	str. 9
Radomír Melmuka: Úspěšná vystoupení studentů Pražské konzervatoře v Itálii	str. 10
Jaroslav Kubalík: Assistente linguistico	str. 11
Sylva Hamplová: Jazykový koutek – italská přísloví (1. část)	str. 12
Rostislav Pietropaolo: Devátá mezinárodní soutěž Antonia Pedrottiho pro dirigenty orchestrů	str. 13
Nabídka kurzů italštiny ve škol. roce 2005–2006	str. 13
Pro Vaši informaci	str. 15

Na autorské a redakční přípravě tohoto čísla se podíleli

Irena Bukačová, Petr Deák, Sylva Hamplová, Anna Kokinová, Cyril Kříž, Jaroslav Kubalík, Josef Kukač, Radomír Melmuka, Rostislav Pietropaolo, Pavla Rudzká

Technická spolupráce

Jaroslava Lišková, Janeta Midžič, Josef Pietropaolo, Zdeněk Sladký

Z obsahu příštího čísla

Irena Bukačová: K dějinám česko-italských diplomatických vztahů (4. část)

Irena Bukačová: Československé umění v Itálii za 1. republiky

Cyril Kříž: Proč jsou Češi vděční papeži Inocenci IV. aneb po stopách Italů v Plzni

Cyril Kříž: Benátské a české sklářství

Sylva Hamplová: Jazykový koutek (2. část)

Anna Kokinová: Italské chuťovky (10. část)

Bohuslava Chleborádová: Odezvy italského umění ve sbírkách Regionálního muzea v Teplicích (1. část)

ZPRAVODAJ SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

zapsán v evidenci periodického tisku pod číslem MK ČR E 14783

S příspěvkem Odboru kulturních a krajaňských vztahů MZV ČR vydává:

Společnost přátel Itálie

Adresa redakce: Brixho 21, 162 00 Praha 6, tel./fax 235 362 939

Internet: www.sweb.cz/prateleitalie

E-mail: prateleitalie@seznam.cz

Odpovědný redaktor: Rostislav Pietropaolo

Náklad: 700 výtisků, 4× ročně

Sazba a tisk: Firma KELOC PC, spol. s r.o., náměstí SNP 32, 613 00 Brno